

Sygefraværets udvikling og dilemmaer

Hermann Burr

DET NATIONALE
FORSKNINGS-CENTER FOR ARBEJDSMILJØ

Risikofaktorer i
arbejds miljøet for
langtidssygefravær

Arbejdsmiljøets betydning for langtidssygefraværet

- Hvor farligt er langtidssygefravær?
- Arbejdsmiljøpåvirkninger → langtidssygefravær
- Processen

Hvor farligt er langtidssygefraværet?

- 40% kommer på **førtidspension efter 5 år**
(sygemeldte med mindst 2 måneders sygefravær) (Lund, Kivimäki, Christensen, Labriola 2009)
- Sygefravær lavt i DK; **konstant** i 80'erne til 2000, derefter en vis stigning (Johansen, Bihrmann, Mikkelsen, Lynge 2009)

Hvem får langtidssygefravær?

- Job
 - Ufaglærte arbejdere 40% øget risiko
 - Børnehavepædagoger (80%)
 - Viceværter og køkkenfolk (63%)
 - Plejepersonale (41%)
- Branche
 - Sundhedssektoren 63% øget risiko

(Lund, Labriola, Villadsen 2006)

Fysisk arbejdsmiljø → langtids- sygefravær

- Vrid og bøj af **nakke eller ryg**
- Arbejde **stående** eller **knæliggende**
- **Løfte** eller bære byrder
- **Træk** og skub

(Lund, Labriola, Christensen, Bültmann, Villadsen 2006)

Psykosocialt arbejdsmiljø → langtids- sygefravær

- Kvinder:
 - Rollekonflikter
 - Lav belønning
 - Lav ledelseskvalitet
- Mænd
 - Høje følelsesmæssige krav

(Lund, Labriola, Christensen, Bültmann, Villadsen, Burr 2005)

Hvor meget af sygefraværet skyldes arbejdsmiljøet?

- Mænd:
 - 23%: stående eller knæliggende arbejde
 - 28%: løfte og bære byrder
 - 17%: rygning
- Kvinder:
 - Bøje nakke eller ryg: 27%
 - 26%: rygning

(Christensen, Lund, Labriola, Villadsen, Bultmann 2007)

Det skjulte niveau: Ledelse

- Virksomhedsledelse ► udstødning (*2 mdrs fravær+førtidspension*)?
 - Interviews med ledere på 2,898 virksomheder dækkende 3,318 lønmodtagere:
 - Manglende medarbejderudvikling (*Ingen teams, ingen medarbejder- og lederudvikling*) forklarede 22% af udstødningen
 - Få dages efteruddannelse af medarbejderne (vs. mange) forklarede 43% af udstødningen
(*Lund, Csonka 2003*)

Processen: Fra arbejdsmiljø til langtidssygefravær?

- Arbejdsmiljøpåvirkning

- Symptomer, velbefindende

- Sygdom

- Sygefravær

Sygdomme, symptomer → langtidssygefravær

- Depressive symptomer:
 - Mænd: 2,7 gange øget risiko, Kvinder: 2,2
(Bültmann, Rugulies, Lund, Christensen, Labriola, Burr 2006)
- Kronisk bronkitis
 - 80% øget risiko
- Smerter i nakke og skuldre
 - 60% øget risiko
(Lund, Csonka 2003)

Ved alvorlige smerter: Hvad giver >3-ugerssygefravær?

- Ved alvorligt lænderygbesvær?
 - Smerteintensitet 0-9, 1 trin: 13% øget risiko
 - Tungt fysisk arbejde (vs. stillesiddende): 41% øget risiko
(Holtermann, Hansen, Burr, Søgaard 2010)
 - Bange for at fysisk aktivitet ved smerter *(Jensen, Karpatschof, Labriola, Albertsen 2010)*

Opsummering

- Langtidssygefravær → førtidspension
- Arbejdsmiljø → langtidssygefravær?
 - Tungt arbejde/krævende arbejdsstillinger
 - Rollekonflikter/Lav belønning/Lav ledelseskvalitet/Høje følelsesmæssige krav
 - (På virksomhedsniveau) Traditionel ledelsesstil
- Arbejdsmiljøet betyder ligesåmeget som livsstil!
(Labriola, Lund, Christensen 2007)
- Processen fra arbejdsmiljø til sygefravær
 - Smerter i nakke og skuldre, depressive symptomer, kronisk bronkitis
 - Blandt dem med alvorligt bevægeapparatbesvær: Smerteniveau og tungt arbejde
 - Bange for at bevæge sig ved smerter

Andre problemstillinger og perspektiver

- Det korte fravær (1 dag til 2-3 uger)
- Sygenærvær
 - Bevægeapparatbesvær
 - Depression
- Velfærdsstat
 - Sagsbehandling
 - Sundhedsvæsenet

Litteratur

- Bültmann U, Christensen KB, Burr H, Lund T, Rugulies R. Severe depressive symptoms as predictor of disability pension: a 10-year follow-up study in Denmark. *Eur J Public Health*. 2008 Jun;18(3):232-4..
- Bültmann U, Rugulies R, Lund T, Christensen KB, Labriola M, Burr H. Depressive symptoms and the risk of long term sickness absence: a prospective study among 4757 employees in Denmark, *Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol*. 2006;41:875-80.
- Christensen KB, Lund T, Labriola M, Bultmann U, Villadsen E. The impact of health behaviour on long term sickness absence: results from DWECS/DREAM. *Ind Health*. 2007;45:348-51
- Christensen KB, Lund T, Labriola M, Villadsen E, Bultmann U. The fraction of long-term sickness absence attributable to work environmental factors: prospective results from the Danish Work Environment Cohort Study. *Occup Environ Med*. 2007;64:487-9.
- Holtermann A, Hansen JV, Burr H, Søgaard K. Prognostic factors for long-term sickness absence among employees with neck-shoulder and low-back pain. *Scand J Work Environ Health*. 2010 Jan;36(1):34-41.
- Johansen K, Bihmann K, Mikkelsen S, Lyng E. Trends in sickness absence in Denmark. *Scand J Work Environ Health*. 2009 Sep;35(5):334-41.
- Lund T, Csonka A. Risk factors in health, work environment, smoking status, and organizational context for work disability. *Am J Ind Med* 2003; 44(5):492-501.
- Lund T, Labriola M, Christensen KB, Bultmann U, Villadsen E. Physical work environment risk factors for long term sickness absence: prospective findings among a cohort of 5357 employees in Denmark. *BMJ* 2006;25:449-52.
- Lund T, Labriola M, Christensen KB, Bültmann U, Villadsen E, Burr H. Psychosocial work environment exposures as risk factors for long-term sickness absence among Danish employees: Results from DWECS/DREAM. *J Occ Env Med* 2005;47:1141-1147
- Jensen JN, Karpatschof B, Labriola M, Albertsen K. Do fear-avoidance beliefs play a role on the association between low back pain and sickness absence? A prospective cohort study among female health care workers. *J Occup Environ Med* 2010; 52(1):85-90.